

Dragostea și marea

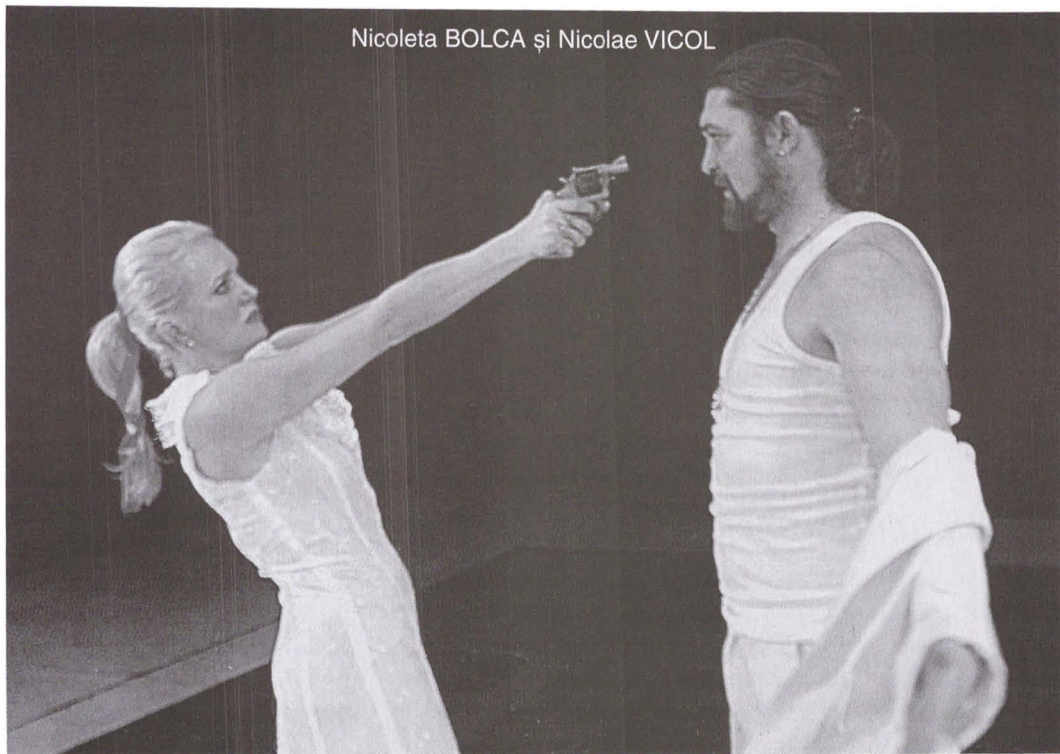
Una dintre ele cele mai semnificative piese ale lui O'Neill, **Anna Christie**, a fost montată de către Horațiu Ioan Apan la Teatru Dramatic „Ion D. Sîrbu”. Și cred că regizorul a reușit să se apropie cu deplină înțelegere rostul textului. Căci piesele autorului american se ramifică în diverse direcții problematice și complexe, pornind de la o poveste singulară și interesantă. Acest lucru poate fi un avantaj pentru orice transpunere scenică, dar implică și riscuri, dacă lucrul *pe emoție și pe tipologii* nu este bine strunit. Or, acest spectacol tocmai aici își află calitățile. Rezultatul este un spectacol de atmosferă, care te face să pleci din sală cu impresia că ai trăit, cu adevărat, în lumea personajelor. Sunt momente dense ca trăire și frumusețe înțelegerea mesajului devine accesibilă oricui.

Dacă mă gândesc la ce spunea autorul despre viață, cum că: „Viața cu adevărat trăită este în trecut sau în viitor, prezentul este un interludiu... un straniu interludiu în care recurgem la trecut sau viitor ca să ne slujească drept mărturie că trăim” și încerc să disting secvențe din acest interludiu pe scena Petroșanilor, aflu, metaforic vorbind, că fiecare om urcă la un moment dat pe un vas maritim pentru a se întâlni cu sine însuși. De aceea, mi se pare neinspirată și prea explicită scenografia propusă de Vioara Bara. Dacă Eugene O'Neill a spus că „Eroul piesei *Anna Christie* este duhul mării”, ceea ce poate fi o parte din adevăr, asta nu înseamnă că personajul trebuie să fie construit figurativ, reprezentat printr-o mireasă urcată pe picioroange, care, ca o păpușă mecanică, traversează, din când în când scena. Marea este, în esență, acel purgatoriu al Annei unde trecutul se destramă. Iar câtă vreme Anna și Chris lasă să transpară „Duhul mării” în ei, mireasa mecanică devine un artificiu inutil. De asemenea, bancul de pești strălucitori care trece pe deasupra valurilor, prin fața fundalului ce reproduce imaginea mării, este iarăși un element redundant. Cu atât mai mult cu cât imaginea creată dă impresia unui basm pentru copii. Apoi, și scena acoperită cu bulgări de sare, în loc de nisip, care îngreunează mișcarea actorilor, este iarăși o prețiozitate a decorului. Pe când decupajul din scânduri, sugerând o parte din puntea vasului, da! este potrivit și la locul lui. Costumele sunt făcute în linia personajelor și evidențiază caracterul fiecăruia, într-un mod echilibrat.

Pe scheletul unei povești de viață verosimilă, cu tentă romantică, spectaculoasă și ușor stranie este construită drama personajelor. Anna, care nu-și văzuse tatăl din copilărie, singura lor legătură, în tot acest răstimp, fiind scrisorile care aduceau vești trucate, liniștitoare, își anunță sosirea într-un port la malul mării. Aici își regăsește tatăl, pe Chris Christopherson, căpitanul unui vas sărăcăcios. Întâlnirea și apoi conviețuirea celor doi capătă consistență, din perspectiva înțelegerii mării ca fenomen schimbător de destine. Pentru Chris, chemarea mării a fost fatală, i-a spulberat viața de pe uscat; pentru Anna, însă, e un prilej de a-și regăsi demnitatea. Dragostea ei adevărată pentru Mat Burke, marinarul naufragiat pe corabia lor, o obligă să nu-i ascundă trecutul, un act de mare curaj și noblețe pe care Mat nu-l apreciază și nu-l înțelege, orbit de gândul că a putut iubi o prostituată. Dar ce diferență poate fi între ea, cea care a vândut dragoste pentru a putea supraviețui, și el, cel care a cumpărat-o adesea în bordelurile din porturile în care a acostat corabia sa?

Cele două dimensiuni cu care se confruntă personajele, dragostea și marea, sunt analizate gradat la nivelul detaliului psihologic și duse până la limita lor

Nicoleta BOLCA și Nicolae VICOL

extremă. De remarcat este faptul că marea, în acest spectacol, nu este o simplă metaforă: ea apare ca un sentiment viu și dominant asupra caracterelor, straniu de multe ori, cu forța de a schimba viața personajelor. De aceea este importantă evidențierea detaliului psihologic al eroilor. Nicoleta Bolcă (*Anna*), are puterea de a cutremura spectatorul prin tensiunile pe care le imprimă emoției. Puritatea rostirii și trăirii fiecărei replici, dar și naturalețea cu care trece de la o stare la alta dau o anumită tărie autentică personajului, chiar și atunci când nostalgia și tristețea îl copleșesc. Nicolae Vicol portretizează un Mat Burke – convingător, între o anumită delicatețe sufletească, romantică și primitivă, orgoliu și brutalitate bărbătească. Relația dintre el și Anna este bine conturată, nuanțată în cele mai mici detalii, de la privire la fiecare gest și sentiment exteriorizat, fără nicio stridență a jocului.

O bună prestație o au și ceilalți actori, fără a excela într-un joc pătrunzător, deplin. Nicoleta Niculescu, în rolul lui Marthy, reușește să portretizeze prostituata din porturi, grotescă prin indecență comportamentală și nonșalanța cu care vorbește batjocoritor, dar simpatică prin bunătate și căldură sufletească. Ciprian Almășan are un joc corect, în rolul barmanului Larry, care nu întrece măsura în a intra în sufletele clienților lui, deși barul marinarilor e un loc plin de secrete din viața lor. Alături de barman, *Johnny* (Dragoș Spahiu) și poștașul (Mihai Sima) redau atmosfera specifică din porturi prin atitudinea lor de oameni ai uscatului, legați oarecum sufletește de oamenii mării. Prin Rosmarin Delica, în rolul lui Chris Christopherson, se conturează adevărata dramă a oamenilor mării, dar și împlinirile pe care ei le gustă navigând și care-i și fac să se despartă atât de ușor de uscat. Între regretul că și-a părăsit familia și neputința de a renunța la viața pe mare, Chris are demnitatea actului făcut în deplină cunoștință. Iar dincolo de

acesele de furie, când învinuiește marea de toate necazurile lui, există în el o bucurie de a trăi și noblețe sufletească. Rosmarin Delica – deși nu în toate ipostazele reușește să ducă personajul și să pună în valoare frământările lui, neavând acoperirea emoției potrivite pe situație și replică, sau rostirea în tonalitatea și accentele potrivite – tehnic vorbind nu are abateri grave. Și Chris prinde viață și susține spectacolul.

Teatrul Dramatic „Ion D. Sirbu“, Petroșani – Anna Christie de Eugene O’Neill.
Traducerea: Elena Galaction. Regia artistică: Horațiu Ioan Apan. Scenografia: Vioara Bara. Regia tehnică: Valentin Ioniță. Sonorizare: Doina Matei. Cu: Nicoleta Bolcă (Anna Christopherson), Rosmarin Delica (Chris Christopherson), Nicolae Vicol (Mat Burke), Ciprian Almășan (Larry), Nicoleta Niculescu (Marthy Owen), Dragoș Spahiu (Johnny), Mihai Sima (Poștașul). Data premierei: 3 martie 2007; data reprezentației: 9 martie 2007.

Constantin PARASCHIVESCU

Amante pentru vârsta a treia

În cadrul unui proiect inițiat de ARCUB și Asociația pentru Cultură, Artă și Turism „Sabin Făgărășanu“, un grup de actori sub conducerea regizorală a lui George Motoi a realizat un spectacol cu piesa dramaturgului francez Pierre Chesnot **Pușlamaua**, găzduit pentru o serie de reprezentații în sala „Horia Lovinescu“, a Teatrului Nottara. Text de acum douăzeci de ani, tradus la noi de Radu Beligan și Liviu Dorneanu. Alegerea textului îi favorizează, pentru că nici nu le pune probleme dificile de interpretare, nici nu e departe de succesul de public pe care și-l dorește, la urma urmei, fiecare artist.

Și dramaturgul însuși. Care l-a și obținut pentru prima oară cu treizeci de ani în urmă, în 1976, la Comédie des Champs-Élysées, cu piesa *A vos souhaits (Cum doriți)*, avându-l pe Bernard Blier în rol principal. Premiată, tradusă și jucată în vreo 17 țări, printre care și la noi cu titlul *Pielea ursului*. La T.N.B. i se joacă în 1983, în premieră mondială, *Cavoul de familie*, iar în stagiunea 2000–2001 *Vecina de alături*. Comedii de situație în bună parte, fructificând farsa, quiproquoul, hazul replicilor. Uneori în cascadă. „La piesele lui Chesnot se râde spontan, fără probleme – scrie *Le Figaro*. Nici nu ai timp să te întrebi de ce se râde“. Cum tot astfel se întâmplă la *Pușlamaua (Un beau Salaud)*. Pe un pretext simplu. După 20 de ani de căsătorie, François Moulin hotărăște să-și părăsească nevasta, cu care a parcurs etapele conjugale de pasiune, tandrețe, înțelegere, obișnuință și a ajuns în punctul critic când, în loc să i se arunce în brațe, consoarta ia andrelele, un ghem de lână și-i împletește un pulover. Așa că e preferabilă „o adorabilă jună“, care nu tricotează. „Nu încă“... Nostimada e că doamna e foarte bună prietenă cu prima soție a lui François, Betty, cu care-și petrece timpul și se sfătuiește. Dar năvălește furioasă peste ele și o amantă cu care domnul avea relații de vreo opt ani, Barbara, neglijată și ea în ultimul timp din cauza junei. Inutil să mai spun că apare și ea spre sfârșit, că vor să-l lichideze, că o amică îi face avansuri și că în toată tevatura soția își păstrează uzul rațiunii și-l scoate, efectiv, din încurcătură.